

Rashonden in grootmoeders tijd...

Afghaanse Windhond 'Malik-I-Nikudar'

Het duikt onverwacht op: een stapeltje negatieven in een doosje met het jaartal '38 erop. De (amateur) fotograaf die de zwart-wit kiekjes van honden op een tentoonstelling maakt is Arthur Weisz. Hij is 1903 in Berlijn geboren, vestigt zich in 1932 in Voorthuizen en vertrekt na 1946 naar Brazilië...

• De foto die Arthur Weisz in 1938 maakt van mevr. J.P. Ouwerling-Baronesse van Heeckeren van Brandsenburg met haar Afghaanse Windhond 'Malik-I-Nikudar'.

Na lang speuren wordt, aan de hand van showuitslagen in oude tijdschriften, de naam en de locatie van de tentoonstelling gevonden waar de foto's zijn gemaakt. We schrijven 24 juli 1938 – een zomerse dag – en op die dag wordt de Kampioenschaps-tentoonstelling van de K.C. Arnhem gehouden in de tuin van gebouw 'Muis Sacrum' in Arnhem. Er zijn die dag 412 honden ingeschreven, waaronder de nummers 58 en 59, twee Afghaanse Windhonden.

Wie zien we?

De hond op de tafel is de Afghaanse Windhond 'Malik-I-Nikudar'. Hij wordt op 31 januari 1936 geboren uit Int. en Ned. Kamp. 'Baber of Baberbagh' (1928) en 'Barukhzy's Mahaprajapati' (1933). Zijn fokker is N.A. Henrard, een naam die ik verder in de geschiedenis van dit ras niet meer tegenkom.

Wel hebben we weer te maken met een hond van illustere afstamming. De vaderhond, 'Baber of Baberbagh', is gefokt door Mrs G.S. Cannan in Engeland en komt in eigendom van Han Jüngeling ('Barukhzy's'). In 1932 behaalt 'Baber of Baberbagh' de Nederlandse kampioenstitel en ook wordt hij Internationaal Kampioen. Van de 13 tussen 1928 en 1938 geboren nesten Afghaanse Windhonden, is 'Baber' in bijna de helft (7) van de gevallen de vaderhond.

In zijn onvolprezen boek *80 Jaar Afghaanse Windhonden in Nederland*, noemt Ed R.E. Grevelt Baber 'een zuivere Ghazni Afghaan' en dat betekent niet alleen dat zijn beide ouders het affix 'of Ghazni' hebben, maar ook dat zij direct afstammen van uit Afghanistan naar Engeland meegebrachte honden.

Han Jüngeling

Han Jüngeling, de naam is al gevallen, is de man die in Nederland de eerste

♦ De reu 'Malik-I-Nikudar' tijdens het voorbrengen op de tentoonstelling van de K.C. Arnhem in juli 1938.

Afghaan importeert en ook de eerste die een nest Afghaanse Windhonden fokt in 1928. In de wereld van de windhonden is zijn naam, tot op de dag van vandaag een begrip.

Behalve fokker en keurmeester, is Han Jüngeling één van de oprichters (1935) van de Nederlandse Vereniging voor Afghaanse Windhonden en andere Oosterse Windhondenrassen (NVOW). Hij fokt niet alleen het eerste zuivere *Ghazni* nest, maar ook het eerste nest met zuivere *Bell Murray* Afghanen. (Bell Murray verwijst naar Major en Mrs G. Bell-Murray, die vanuit India, in 1920, twaalf Afghaanse Windhonden meebrengen naar Engeland).

De geschiedenis van onze 'Malik-I-Nikudar' tekent zich af: ene N.A. Henrard koopt de teef 'Barukhzy's Mahaprajapati' bij fokker Jüngeling en laat haar dekken door Jüngelings Engelse import reu 'Baber of Baberbagh'. Het resultaat is een nest met 5 reuen en 3 teven en één van die reuen staat hier op tafel. Hij is dan tweeëneenhalf jaar oud en zal een jaar later, in 1939, Nederlands Kampioen worden.

Deze oudercombinatie wordt slechts één keer gemaakt.

En wie zien we nog meer?

De dame achter de hond is zijn eigenaresse: Johanna Petronella Ouwering-Baronesse van Heeckeren van Brandsenburg. Haar woonplaats kennen we ook: Tilburg, in 'Villa Désiré'. Na een beetje speurwerk vind ik die villa aan de Spoorlaan 438, nu in gebruik als kantoorpand.

Baronesse van Heeckeren van Brandsenburg wordt 19 mei 1899 in Zevenaar geboren en overlijdt 12 juni 1979 in Berkel-Enschot. Op 6 april 1921 trouwt ze in Utrecht met de zestien jaar oudere Fredericus (Fred) Hendrikus Marie Ouwering (1883-1960); op deze foto is ze dus 39 jaar. Het is een ietwat 'ongelijk' huwelijk: zij is een telg uit een oud adellijk Gelders geslacht en hij de zoon van de veldwachter uit Hoeven (N.B.). 'Zij hadden meerdere kinderen' is de enige aanwijzing die ik over het gezin kan vinden.

Op de achtergrond, liggend op een tafel, is nog een Afghaanse Windhond

te zien. Dat is nummer 59 uit de catalogus: 'Barukhzy's Taidar-Bibi' (1933: Int. Kamp. 'Baber of Baberbagh' x Int. Kamp. 'Shahib of Whasdarb'); ze is dus een halfzuster van de reu. Met haar vader 'Baber' hebben we al kennism gemaakt; haar moeder is in 1928 geboren in de Engelse kennel van Mrs Isobel Bradshaw en door mevr. G.E.W. Jüngeling-van de Berg (de moeder van Han Jüngeling) geïmporteerd. Die twee ouderhonden – de combinatie wordt in 1930, 1933, 1935 en 1937 gemaakt – zijn de stamouders van de Nederlandse 'Barukhzy' Afghanen.

De tweede foto, met de Afghaan die wordt voorgebracht, toont ook de reu 'Malik-I-Nikudar'. Degene die de lijn vasthoudt is niet mevr. Ouwerling en de kniekousjes doen vermoeden dat het een jong meisje is. Haar dochter of nichtje?

Mevr. Ouwerling haalt verschillende keren de Nederlandse kranten. In het Utrechtsch Nieuwsblad van 29 juli 1935 lezen we dat zij de eigenaresse is van de 1930 geboren reu 'Barukhzy's Sirdar' (Int. Kamp. 'Baber of Baberbagh' x Int. Kamp. 'Shahib of Whasdarb'). Is dat de liggende hond op het familiekiekie uit 1938? En de Haagse krant Het Vaderland bericht op 3 september 1934: *De vlakke baanrennen werden bijzonder goed gelopen. In de vlakke baanrennen werden bij de eerste rennen winnaars de Greyhounds en dan volgen de namen van de honden, waaronder ene Raja, eigendom van J. Ouwerling te Tilburg.*

Eigenaar van 'Malik-I-Nikudar'

Het ontrafelen van de historie van oude foto's brengt helaas niet alleen maar positieve dingen naar voren. Bij de familie Ouwerling stuit ik op een stukje geschiedenis uit de Tweede Wereldoorlog. Frederik Ouwerling, Johanna's echtgenoot, is van 1924 tot 1936 archivaris van Tilburg; in

- *De vondst in het Regionaal Archief van Tilburg: mevr. Ouwerling met haar vier windhonden. Van links naar rechts: Saluki, Ierse Wolfshond, Barsoi, Afghaanse Windhond en nog een Barsoi. Ook deze foto wordt in 1938 genomen. (Foto: Regionaal Archief Tilburg).*

regionale tijdschriften publiceert hij over de geschiedenis van Brabant. Echter, sinds 1940 is hij lid van de Tilburgse Weerbaarheidsafdeling (WA), de geüniformeerde tak van de NSB, en vervult hij de functie van heerbancommandant of banleider. In 1943 wijst Anton Mussert hem persoonlijk aan als 'Gemachtigde voor het Bibliotheekwezen' en de Musserts komen regelmatig bij de Ouwerlings over de vloer. Als die in 1941 de kerstdagen doorbrengen in hotel Bad Boekelo, zijn daar ook de bekendste en hooggeplaatste NSB-families te gast om gezamenlijk het feest te vieren. Mevr. Ouwerling wordt na de oorlog omschreven als 'de ijverige NSB-ster'.

Stille getuigen

De Nieuwe Tilburgse Courant van 30 juni 1945 meldt: *De Tilburgse W.A.-man Fred Ouwerling is in het Oosten van het land gearresteerd en naar Tilburg op transport gesteld en ingesloten in het Odulphus Lyceum.*

Of mevrouw Ouwerling haar man

dan vergezelt, wordt niet vermeld. In de archieven liggen de stille getuigen van het niet zo fraaie gedrag van het echtpaar Ouwerling tijdens de Tweede Wereldoorlog. Als ze beiden na de oorlog worden gearresteerd, moeten ze zich voor de rechter verantwoorden. Niet alleen vanwege hun Nazi-sympathieën en NSB-lidmaatschap, maar onder andere ook omdat zij een huis kochten uit geconfisqueerd Joods bezit. Deze zonnige julifoto uit 1938 verradt nog niets over het leven van deze goede vriendin van Anton Mussert. In het licht van de geschiedenis is de foto die de joodse Arthur Weisz in 1938 van mevr. Ouwerling maakt, schrijnend te noemen. Tot welke straf de Ouwerlings worden veroordeeld, kan ik – ondanks verschillende pogingen – niet achterhalen. Deze gegevens worden door het Centraal Archief voor Bijzondere Rechtspleging voor dit artikel niet verstrekt. En dat na 66 jaar! In 1976, drie jaar voor haar overlijden, treedt mevr. Ouwerling-van Hecke-

ren van Brandsenburg nog één keer in de openbaarheid. Bij het opnieuw verschijnen van het boekje *Uit de Donkere Gewesten*, geschreven door haar zwager H.N. Ouwering, schrijft ze het voorwoord. Ze woont dan niet meer in de Tilburgse villa, maar in Berkel Enschoot.

'Te slecht in conditie'

Terug naar de tentoonstelling uit 1938. De windhonden worden die dag gekeurd door – hoe kan het ook anders – Han Jüngeling. Zijn geschreven keurrapport is bewaard en over de reu 'Malik-I-Nikudar' schrijft hij: '1 U en Kamp. Een in alle opzichten beste hond, maar te licht gebouwd en met te weinig beharing'. En over 'Taidar Bibi': '1 U. en Kamp., zal van Malik kunnen winnen om haar beter type en betere Afghaanen-allures (in gang), maar ze was nu nog te slecht in conditie.'

Exposanten van nu klagen soms over te korte keurrapporten met weinig inhoud...

In het Regionaal Archief van Tilburg doe ik een prachtige vondst: nóg een

foto van mevrouw Ouwering – toevallig ook in 1938 genomen – met vier honden; van links naar rechts (waarschijnlijk): een Saluki, Ierse Wolfshond, Barsoi, Afghaanse Windhond en nog een Barsoi. Het meisje links is wellicht een nichtje, aldus de informatie van het archief.

Afghaanse Windhond toen en nu

In het reeds genoemde boek van Ed R.E. Grevelt wordt de historie van de Afghaanse Windhond uitvoerig behandeld. Dat willen we hier dus niet overdoen. Wel moet een essentieel typeverschil binnen Afghaanse Windhonden worden genoemd, namelijk dat tussen de 'bergafghaan' en de 'vlakteaafghaan'. In Engeland doet zich een richtingensrijd tussen de fokkers van beide types voor. In Nederland is dat niet zo het geval, wellicht omdat Jüngeling beide types importeert. Hij is van mening dat er sprake is van twee verschillende, zuivere rassen. Een erkenning krijgen voor twee aparte rassen, is hem niet gelukt, maar dat er binnen de huidige

♦ Een fraaie Afghaanse Windhond, die op de show in Birmingham (GB) het kampioenschap krijgt, beste van het ras wordt en als derde bij de groepskeuring windhonden wordt geplaatst.

Afghaanse Windhonden twee types – binnen één standaard – zijn is een feit. De vlakteaafghaan heeft een fijner besneden hoofd met een iets langere voorsnuit. Ook zijn er verschillen in temperament, in de voor- en achterhand, de voorvoeten, beharing en in de staartaanzet. Het direct zichtbare verschil is de hoogte, 70 tot 73 cm voor de vlakteaafghaan, terwijl de bergafghaan 65 tot 70 cm hoog is. Een klein aantal fokkers in Nederland moet hier worden genoemd. Zonder hen was de fokkerij niet van de grond gekomen. Als eerste de al genoemde Han Jüngeling ('Barukhzy') en mej. Eta Pauptit ('v.d. Oranje Manege'). Zij kiezen voor het type van de bergafghaan. Eta Pauptit – goed voor 25 kampioenen – is een begrip in de windhondenwereld. Ook mevr. H. Grevelt-Kruize ('el Kharaman') en mevr. P. Vliegghuis-Wijkstra ('van het Martinihaim') hebben aan het einde van vorige en het begin van deze eeuw veel succes met hun bergafghanen; eerstgenoemde fokt maar liefst 23 Kampioenen.

Afghaanse Windhonden zijn uiteraard niet alleen showhonden, maar kennen ook een 'eigen' sport: de windhondenrensport. Dat valt echter buiten het kader van dit artikel. ◀

♦ Een oude ansichtkaart met uiterst rechts de 'Villa Désiré', waar de familie Ouwering voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog woont.